

Blade runner Philipa K. Dicka jako przykład literatury science fiction

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

1. Uczeń zna:
 - pojęcie fantastyki naukowej i jej wyznaczniki,
 - twórców i prekursorów tego nurtu,
2. Uczeń wie, co to jest neologizm.
3. Uczeń wymienia twórców science fiction i podaje przykłady ich utworów.

b) Umiejętności

Uczeń potrafi:

- wskazać cechy fantastyki naukowej w omawianym tekście,
- czytać ze zrozumieniem teksty science fiction i odpowiedzieć na pytania dotyczące problematyki tych tekstów.

2. Metoda i forma pracy

pogadanka heurystyczna, dyskusja, elementy wykładu, praca ze słownikiem

3. Środki dydaktyczne

5 rozdział z *Blade runner* Dicka, słowniki literackie (np. Słownik literatury XX wieku, Leksykon literatury polskiej – w zależności od tego, co dana szkoła ma do dyspozycji)

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

Nauczyciel pyta uczniów:

- Czy spotkali się już z pojęciem fantastyki naukowej? Gdzie i kiedy? (być może uczniowie czytali już wcześniej jakieś książki lub oglądali filmy zaliczane do tego nurtu)
- Co to jest fantastyka? (coś wymyślonego, nierealnego)
- Co to znaczy, że fantastyka jest naukowa? (są to fantazje i wizje pisarzy oparte na konkretnych zdarzeniach ze świata nauki – odkryciach, wynalazkach, hipotezach)

Nauczyciel zapisuje na tablicy słowa Stanisława Lema: „Powieść science fiction nie jest mozaiką obiektywnych danych i subiektywnych wymysłów, ale stanowi całość powstałą z elementów zaczerpniętych (w załączkowej formie) z wielu dziedzin współczesnej działalności ludzkiej, a przetworzonych tak, by służyły naczelnym tendencjom ideowo-artystycznym”.

- Czy te słowa można odnieść do powieści Dicka? (w powieści Dicka takim załączkiem są prace nad stworzeniem sztucznej inteligencji, roboty; tematyka powieści ociera się też o klonowanie, w jego

kontekście mogłyby być brane pod uwagę pytania dotyczące człowieczeństwa i różnic między człowiekiem a resztą świata)

b) Faza realizacyjna

1. Kilku uczniów szuka w różnych słownikach definicji fantastyki naukowej, po czym przybliża ją reszcie klasy.
2. Uczniowie czytają fragment powieści *Blade runner* i odpowiadają na pytania zawarte w karcie pracy ucznia.
3. Uczniowie zastanawiają się, dlaczego *Blade runner* jest powieścią sf. (androidy, dziwne urządzenia, obecność neologizmów, akcja dzieje się w przeszłości, przestrzeń – miasto po zagładzie)
4. Neologizm – cóż to takiego? Jeden z uczniów sprawdza definicję w słowniku i podaje ją reszcie klasy.

c) Faza podsumowująca

Jak myślicie, co różni ludzi od maszyn? Czy waszym zdaniem – empatia, o której pisze Dick, jest tym właśnie wyróżniającym nas elementem? – Dyskusja.

5. Bibliografia

1. Dick P.K., *Blade runner*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2003.
2. Handle R., *Polska proza fantastyczno-naukowa. Problemy poetyki*, Ossolineum, Wrocław 1969.
3. Pyszny J., Zawada A., *Literatura XX wieku. Leksykon literatury polskiej*, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1999.

6. Załączniki

a) Karta pracy ucznia

Pytania do tekstu:

- a. Na czym polega test Voightta-Kampfa?
- b. Jaka jest inna metoda zbadania, czy ktoś jest androidem czy człowiekiem?
- c. Jaki jest wynik testu?
- d. Jaka jest historia Rachel?
- e. Jak myślisz, kim są androidy?
- f. Dlaczego konieczne jest przeprowadzanie takiego testu?
- g. Czym różnią się ludzie od androidów?

b) Zadanie domowe

Napisz krótkie opowiadanie dotyczące niezwykłego wynalazku. Użyj w nich stworzonych przez siebie neologizmów.

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

Lekcja dla II klasy gimnazjum. Uczniowie są po lekturze *Blade runnera*.